

ШЫН

1958

АПРЕЛЬ

26

СУББОТА

№ 83 (4053)

Өртөө 20 коп.

Совет Эвилелиниң коммунисттиг партиязының тыва область болгаш Һызыл хоорай комитеттериниң, ажылчы чоннар депутаттарының область болгаш Һызыл хоорай советтериниң органы

Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары! Социалисттиг тургузунуң күжүнүнүң үнөр дөзү, коммунизм тургузушкунунга чаа-чаа чедишикнинерниң үндезини — Коммунисттиг партияның болгаш улустуң сырый каттыжышыкынында! Партияның болгаш улустуң бузулбас сырый каттыжышыкы делгерезин!

(СЭКП ТК-ның Май 1-ге Кыргыргларындан)

Ленинниң херээ дириг болгаш тиилеп турар

ССР Эвилелиниң Улуг театрынга болган байырлыг хура

Коммунисттиг партияның үндөшүлөттөгөн делегейде эң баштайгы Совет күрүнениң тургузукчуу, бүгү чурттарыңа ажылчы чоннарының геннадыг баштычызы болгаш башызы Владимир Ильич Ленинниң төртүтүнгөн хүнден бээр 88 чыл өми совет кижилер, бүгү депшилолго кижилер төрөлгөн бүгү улустуң чырыгталыг байырлыг кылдыр өөрүшүлүг болгаш байырлаадыг демделеп эрттирген.

Тик маадырлыг үлүсүзе Ленинниң идеяларын бүрүтүлдү шыгачылар, Ленинниң планын баштап айтышкынарны алдарышы-биле күөсеткен деп илеткелчи медегээрге, алга диктиттиг адыш чакташкыны болган. Бистиң үениң кол уткашкыны болза капитализмде социализмге шилчиге болуп турар, ол шилчиге Россияга Октябрьниң улуг революциязыдан эгелзеп дээрин илеткелчи үрүлчүлзөн. Бүгү делегейниң чогуун үштүп бир кезөөн хөй социализмниң орунда кирген. Имперализмге улур национал шилчээшкени дайы сөөлүдөгү үеде шыкмын өлүп турар. Чер бөмбүрзөөн чогуун хөй нурузунуң шилчээшкени капитализмге болгаш социализмге улур улуглар дээриниң дугайында, Чези чукуң улустары чаа амыдыралче өтүп үер дээриниң дугайында Ленинниң улуг баш бурунгар өөрүшүкү болган.

ЛЕНИНИЗМ—КОММУНИЗМНИҢ ТИИЛЕЛГЕЗИ ДЭЭШ ДЕМИСЕЛДИҢ ТИЙЛЕТТИРБЕС ТУГУ

В. И. Ленинниң төрүттүнгөн хүнүнден бээр 88 чыл оюн холбаштыр Москвага болган байырлыг хуралга эш П. Н. ПОСПЕЛОВТУҢ илеткели

Эштер! Революцияның гений, ажылчы кижилер төрөлгөнүнүң улуг башкычы болган өңү Владимир Ильич Ленинниң төрүттүнгөн хүнүнден бээр 88 чыл болган өми бүгү совет улус болгаш бүгү делегейниң ажылчы чоннары демделеп турар-дыр. Бистиң чуртувустун ажылчы ангызының маадырың аватардымыз—Коммунисттиг партия Ленин үндөшүлөттөгөн, деруктуруп өстүргөн болгаш каннадыр-дыр. Ленинге баштагылар Коммунисттиг партияның улуртулганы-биле Октябрьниң социализмге Улуг революцияны боттадырган болгаш ажылчыннарны база тарачкынарны делегейге баштайгы социализмге күрүнзү—Совет Социалисттиг Республикаларын Эвилелин тургускан.

Чээ үе-чааның, имперализмниң болгаш пролетар революцияларынчү үе-чааның байданында марксизмниң өөрдени Ленин гениалдыг көгүтүскөн, ошу чаа, аң чугула түннелер-биле болгаш өөрдигер-биле байыткан, социализмге революцияны, социализмни болгаш коммунизмни тургузарынчү теориязын ажылдап кылган.

Ленинниң хөгжүрүтүү болгаш өлүп дүжөриңиң экономикаыг хойбуларын Маркс айткан, капитализмниң хөгжүрүтүүчү болуп пролетариаттын төгүлүгү улуг хүлөткелди ол айткан. Капитализмниң болуңуң сөөгү имперализмге үе-чааныңа хөгжүрүтүү болгаш өлүп дүжөриңиң хойбуларын Ленин айткан. Капитализм хөгжүлгөниң ол дээди чадазына социализмге шилчиге шилчешкениң материалдыг, техниктиг эге сурлар болуп белектериниң турар деп түвези Ленин көргүскөн. Оң-биле калы имперализм болза бүдүрүчү күштерини угаамеде кол төтөгөдөргө болгаш урелдээр, имперализмниң илтилед системасы-биле, аажок хөй ажи-кочааларже, делегейге тергиңдөшкөңе капитализмге монополияларын күрел-чүткүл-биле турттуңуң турар дайынарга хөй-хөй өн-он миллион кижилерниң өлүмү дүр.

чазаны эгелээр аас-кежи бистиң үлүгүлүк таварышкыныга чоргаларыңар аргыч болгаш чоргаларың турар бис деп Владимир Ильич чугаалаан. (В. И. Ленин. Чогаалар, т. 33, арын 32—33).

Россия болза делегей имперализмниң бедиринге эң-не кошкак эвезо болган. Инчалзамак Россия болза револючү пролетариаттын делегей фронтузунун бедиринге эң-не күштүг эвезо болуп турган. Револючү шилчээшкениң төвү XX чүкчүлүк эгелзеп-ле Россияга шилчиге келген. Баштайгы орус революция-ла төгүтүп чорудаламы-биле Россияны маадырлыг ажылчын адышкын делегейниң бүгү револючү шилчээшкениниң аватардымынга боттуу-биле тургускан. Иччаарга Барын Европга ажи-кочаак шилчээшкениге реформизм колдан турган, иччаанга ол шилчээшкени идея тазамы-биле кошкак, политика тазамы-биле чешек чок болган. Октябрьниң социализмге Улуг революцияны белектериниң болгаш боттадырарының үешиле Ленинниң теория болза ангы-ангы револючү шилчээшкениниң Совет эрге-чакырамын тургузар дөш пролетариаттын социализмге шилчээшкени; имперализмге улур дайының илти-демодраттыг шилчээшкени; чер дөш тарачкынарның револючү-демократтыг шилчээшкени; Россияның улустарынчү национал-ходалгалыг шилчээшкени күчүлүг револючү чангыс илтиг ажи-кочаак болган Россияга капитализмниң хуу-саалмы дүргөн шилтиргезин.

ССР Эвилелиниң Улуг театры. Сценаның артында улуг кызыл тукуң боларында—В. И. Ленинниң улуг скульптор портрети болган «1870—1958» деп савнар. Дайычы тутканын чанымда—Совет Армияның дайышчыларының танымы.

Тайбың дээш, атомрут дайының бөлдүрбас дөш Совет Эвилелиниң чагай улуг демиселини дугайың, илти системаларың тайбың көж-көбөш турарының Ленинниң принциптери боттандырар тазамы-биле Совет күрүнениң болгаш өскө-дал социализмге чурттарың чорулууп турар тайбың политиказының дугайың илеткелде чугаалап турар кезөөн чымгылар улуг кичөөңей-биле дыннаан.

Революцияның оруктарын Ленин баш улур өтүр көргөн. Ангыларынчү күштериниң демшүрүтүү болгаш төгүлүгү үе-бүрүтүгүн онзагай байдалдарың ортемниг марксизмге аналган ажыгалааншаа, партияның стратегиямы болгаш тактикамы Ленин толаргайлаан. Револючү демиселе ошунган улустар, чүс-чүс миллион кижилер кайнар, кандыг угланышкычае бургулардын Ленин баш бурунгар көргөн, кижилер төрөлгөнүн көлүп үедиге салым-чолун баш бурунгар көргөн. Чер делегейниң чогуун хөй нурузун имперализмге улур шилчээшкениге болуңуң үешиле келер болган бо утка-биле адырга, социализмге эңче тилгезген черде харин чугаа чок хандыттыңан болур деп Ленин айтты чоразан.

Ажылчы чоннарың миллион-миллион массаларың револючүлүгү дүрдүлганың ортем, теория тазамы-биле түңдөөриңиң, массаларың дүрдүлганыңа, чаа, социализмге амыралдыг чогаалыңга оларынчү инициативаыңга дайып билериңиң эң-не улуг үлгөү-чакытерия Ленин берген.

Имперализмниң үе-чадамында капитализмге экономикаыг болгаш политиктиг хөгжүлгөниңиң дең дески эвезо болурунун хойбулуун Ленин айткан. Ол хойбулуун улумуздан капитализмге чангыс чурттар өскөдөгө болзага эвезо дүргөн күчүп турар; капитализмге монополияларынчү күрел-базын бөлдүрүшкениң аразында калчаклыг катжышыкың чидгелиңиң турар; делегейниң хуважырыңче күрел-чүткүл тыштып көш, имперализмниң төртүтүлдүрүп турары дайынар чоруп турар. Он-он миллион кижилерге өлүмү болган хоозурады таварыштырып турар ол дайынар харин дайыга байлы турар капитализмге монополияларга байлы алмышкыны берип турар. Иччаажок, делегейниң бирги болгаш илтиг дайыларынчү боттуг түннел чүг болганы дээр, имперализмниң делегей системаның илтиг фронтузун оларынчү кошкакты, имперализмниң бүтү-ле шилчиге чорудаларын улам-на чидгелдиргени, имперализмге фронтунун эң-не кошкак черлеринг чактып дүжөриңиң аргалын тургусканы болган. Имперализмниң кошкак бергенде социализмге тилгелзеге эге баштаймы хөй эвезо он туржу тускай адырны чангыс чуртка болдунар аргалы тыштып келген.

1917 чылда имперализм системаның эң-не кошкак эвезо Россия болган. Октябрьниң социализмге Улуг революцияның тилгелзеге социализмге революцияның Ленинниң теориязының чайналычак байдтыкы, Россияның револючүлүгү ажылчыннарның болгаш тарачкынарның Ленинниң болгаш Ленинниң партияның улуртулганы-биле кылган улуг эремаадырны чоруп болган.

Кежээкниң 6 шаа. Президумга эштер А. Б. Аристов, Н. Г. Игатов, А. Н. Караченко, О. В. Куусинен, А. И. Милова, Н. А. Мухомин, М. А. Сулов, Н. С. Хрушев, Н. М. Шевченко, П. Н. Поспелов, А. Н. Косыгин үнүп келген. Олар-биле калы президумга Ленинни гвардияның кижилери, хоочун большевиктер А. В. Арголина, В. А. Кадискин, О. П. Ногина, С. Ф. Федотов болган өн-дал өскер улустары эвезон. Коммунисттиг партияның болгаш Совет күрүнениң улуртулганына, хоочун большевиктерге алга чымгылар туруп белгеш, үрүлчүлзөдиг адыш чакташкыны-биле байыр чедирип турган.

Бистиң партиямы Ленинниң өөрдиги улуртулга болдурган, кижилер төрөлгөнүнчү эң бедик, эң улуг идеяларын — коммунизмниң идеяларын амыдыралга боттандырамыңе Совет Эвилелиниң улустарың күженишиктерин улугдурдуп турарың эш Поспелов чугаалаан. Ленин коммунисттиг тургузушкунуң планыңа ажидал кылган, оң кол угланышкынарың тодарткан.

Опторүниме, марксизмниң революциондиги, марксизмниң принциптеринден, ангының пролетаржы сагыш-бодалыңа болгаш политикамында аткаарлап турар кижилерге хамаарыштыр Ленин эштеп чок чоразан. Оң-биле калы Ленин болза политикамы, тактикамы кайгамчык элек чоруун эң улуг принципалдыг чорук-биле дүшүрүп чоразан. Принципиалдыг айтыртылгарга большевиктерниң быжык, дүжүп бербес чоруу дээш оларын дайынарың «кадык даштар» кылдыр шолалап турганы анаа эвез деп Ленин чугаалаан.

Ленинниң делегейни револючүлүгү өлүп чээ чактарының дугайында көңе шыга дриг, амыралдык байдтыктың болгаш хөгжүп турар өөрдиги. Социалисттиг революцияны болгаш социализмге илтиледиг тургузарының Ленинниң теориямы кайгамчык улуг тилгелгези байырап турар. Марксизмниң идеяларын боттуп хөй-хөй чүс миллион кижилер шилчээшкени алган болгаш төгүлүгү кайгамчык чагай материалдыг күчү, улуг шилчедикчи күжү болу берген. Өлүп, буурал бар чыдар капитализмниң кангалачкыларын болгаш экономическыларынчү марксизм-ленинизмниң өлүп турар сабыларын баксырап азы бети дээр-ле кошкадыр дээр орадакышкынарны шилек чок чорө-дир.

1917 чылда имперализм системаның эң-не кошкак эвезо Россия болган. Октябрьниң социализмге Улуг революцияның тилгелзеге социализмге революцияның Ленинниң теориязының чайналычак байдтыкы, Россияның револючүлүгү ажылчыннарның болгаш тарачкынарның Ленинниң болгаш Ленинниң партияның улуртулганы-биле кылган улуг эремаадырны чоруп болган.

Иччаарга калжал чүгө дүшүткелчү чүкү ангылар делегей имперализмге деткилдип алган, Совет эрге-чакырагы улур контрреволючү үймөөриниң организаастай бергенде, дериндээр, өлгөр, хорзалап чамдырлар чоруктарже шилчиг бергенде, бистиң чуртувусту капитализмге болгаш помещиктерниң эрге-чакырамын катар тургузар орулга-биле «14 күрүнелерниң халдашкыны» имперализмге организаастаан турда, калдыкшун хамааты дайы болган интервентилерге улур ходалгалыг, револючүлүк патриоту дайың хөй үткөп.

СЭКП ТК-ның Бирги Секретары, ССРЭ-ның Министрлер Чөвүлелиниң даргазы эш Н. С. Хрушев, кыска эге өсө-биле байырлыг хуралды азыткан.

Улуг Ленинниң өөрдиг болза бистиң партиямың болгаш делегейниң коммунисттиг шилчээшкениниң шилчээдигиң аң турар эң үнелиг эртинең болур, деп илеткелчи түннелинде чугаалап турар. Ангы үениң төгүлүгү улуг документалары—СЭКП-ның XX съездиңиң шилтирлерин, социалисттиг чурттарың болгаш делегейниң өскө-дал чурттарының коммунисттиг болгаш ажылчы партияларынчү чөлүдө хуралдарының хүлөп алган Декларациямы болгаш Тайбының манифестин Ленинниң угаан-бодалы, Ленинни теориялыг күчүзү сорук килрген.

Иччаарга большевиктер кажан-даа «шантыгачар» болуп чорбаан, бодалын мугалып чоруп-биле караалдан көрбөш. Төгүлүгү байдалдыг өскө-дал илтиледигиңиң илтиг үндөшүн!

Ленинниң улуг тургушта, пролетаржы интернационализмниң тургушта шыгы чорук—социализмниң күжүнүң үнөр дөшү болгаш бистиң бүтү делегейге төгүлүгү херөөвиштиг шилтирбениң илтиг үндөшүн!

1917 чылда имперализм системаның эң-не кошкак эвезо Россия болган. Октябрьниң социализмге Улуг революцияның тилгелзеге социализмге революцияның Ленинниң теориязының чайналычак байдтыкы, Россияның револючүлүгү ажылчыннарның болгаш тарачкынарның Ленинниң болгаш Ленинниң партияның улуртулганы-биле кылган улуг эремаадырны чоруп болган.

Эрге-чакырагы эң кирерин күвөөн, коммунисттер Ленинни партиямынга бешаткан маадырлыг улустуң бөзүгү револючү тура-соруу болгаш өстүп көрбөш (Уланчызы 2-ги арында).

В. И. Ленинни революцияның гений, ажылчы кижилер төрөлгөнүнүң улуг башкычы болгаш өңү деп илеткелчи көгүтүскөн, чаа үе-чааның, имперализмниң болгаш пролетар революцияларының үе-чаадымың байданында марксизмниң өөрдени Ленин гениалдыг көгүтүскөн, чаа түннелер-биле болгаш өөрдигер-биле байыткан, социализмге революцияны, социализмни болгаш коммунизмни тургузарың теориямын ажидал кылган деп айткан.

Совет улуска болгаш Коммунисттиг партияга адыр болдурган, Ленинниңчү туртуңуң ала-биле демиселин база тилеп турар бүгү улустарга болгаш партияларга адыр болдурган йөрөөдөр дыннаалып турган.

1. Социалисттиг революцияны болгаш коммунизмни тургузарының Ленинни теориязының тилелгези

Марксизм-ленинизмниң өөрдиг болза Ленинни кижилер төлүчү чорукту улуккаар, социал болгаш национал даралдан хөстү чаа илтиледиги—кризистерни болгаш дайынарны билбес, анаа «кижи бүрүтүгүн өң шыдар шаа-биле, кижилер бүрүтүгү

оң хөгжүлгөн киреңи-биле» деп коммунисттиг улуг принцип боттоткан турар принциптер тургузар деп болуңуң төгүлүгү хүлөткөшкени медеп билген ажылчын ангының идеялары болуп турар. Капитализмге илтиледигиң тыштып келген хөгжүлгөң киреңи-биле» деп коммунисттиг улуг принцип боттоткан турар принциптер тургузар деп болуңуң төгүлүгү хүлөткөшкени медеп билген ажылчын ангының идеялары болуп турар.

«Совет күрүнени тургузуп эгелээр, оң-биле бүтү делегей төгүлүгүң чаа үе-

СЭКП ТК-да, ССРЭ-ның Министрлер Чөвүлелинде болгаш ВЦСПС-те

Аар үлетпүрүнүң чамдык адырларының ажылчыннарын болгаш албан-хаакчыларын чеди болгаш алды шактыг ажил хүнүңе 1958 чылда шилчидер болгаш оларның ажил-төлөвирин чурумчудуп таарыштырар дугайында

ОБЛАСТЫҢ ХОВУЛАРЫҢДА

Чарыш улам сорук киирген

БИЧЕ-ТЕП. (Телефон-биле). Барын Хемчи районда «Кызыл тараачы» колхоз чакымы хову ажылынга белектерди дүжүрүшкан. Урелдер четиң, чогуру өйдө аргылаштыңан турган. Машина чепек, дерг-херексел септелгелери организаастыг доотулган. Колхозчу Кара-Дөң болган Барык шөлүңе хову тургалары база таарымчалыг дериттинген турган.

Тор агрегаттары келген. Колхозчу таракчыларынчү механизаторлар-биле демиг күш-ажылың түннелинде баштайгы беш хонуга 230 ажи гектарың шыгы баштырган. 120 гектарың адырган. Чамдык агрегаттар дикалап база хөмүр килтирпеп турган.

Аар үлетпүрүнүң чамдык адырларының ажылчыннарын болгаш албан-хаакчыларынчү чеди болгаш алды шактыг ажил хүнүңе шилчидер болгаш албан-хаакчыларынчү ажил төлөвирин чурумчудуп таарыштырар дугайында Совет Эвилелиниң Коммунисттиг партиязының Төп Комитети, ССРЭ-ның Министрлер Чөвүледи болгаш Профсоюздар Эвилелиниң Бүгү-эвиле Төп Чөвүледи доктаап үндүргөн.

Ажылчыннарын болгаш албан-хаакчыларынчү кызарттыңан ажил хүнүңе шилчидер болгаш оларның ажил төлөвирин чурумчудуп таарыштырар дугайында СЭКП-ның XX съездинин шилтирлерин боттандырамы-биле СЭКП Төп Комитети, ССРЭ-ның Министрлер Чөвүледи болгаш ВЦСПС аар үлетпүрүнүң өскө-дал адырларының бүдүрүлгелери болгаш дүрүлгө чөлөрүңде ажылчыннарын болгаш албан-хаакчыларынчү чеди болгаш алды шактыг ажил хүнүңе шилчидер болгаш оң-биле калы ажил төлөвирин чурумчудуп таарыштырарын эргежок чүгү-ла деп көргөн.

Химия үлетпүрүн: даг-химия чиг-эдил казар болгаш арытлар тазамы-биле бүдүрүлгелери болгаш химия үлетпүрүнүң өскө-дал хөй-хөй адырлары—1958 ч. июльде—1959 ч. сентябры, а калтал болгаш машина дугууун үлетпүрүнүң химия бүдүрүлгелери—1958 ч. май—октябры.

техника тазамы-биле үндөшүлөттөгөн ажил норманы болгаш экономика тазамы-биле ажи-кочаак ажил төлөвирин калба-биле илтирериң база аңа үндөшүлгө күш-ажылың бүдүрүчүлүгүңиң чөрүкчү барымдаалар турган, үлетпүрүнүң үк доктаады айттыңан адырларынчү тазамы-биле ажылчыннарын болгаш албан-хаакчыларынчү кызарттыңан ажил хүнүңе шилчидер болгаш оларның ажил төлөвирин чурумчудуп тазамы-биле тодаргай саналдарың СЭКП ТК-га болгаш ССРЭ-ның Министрлер Чөвүлелин аи хуузал иштиле килриңиң кезрин ССРЭ-ның Министрлер Чөвүлелиниң күш-ажыл болгаш ажил төлөвиринчү тазамы-биле Буруно комитетке даяскан. Ол Комитет ону авделдешкен республикаларынчү Министрлер Чөвүлелериниң улуг ажи-кочаак Чөвүлелериниң болгаш профессорлар организаасталарының киргилгелери биле кылды.

— Чакымы хову ажылың апрель 15-те илтирди. Кызыл-Макамыктың машина-трактор станциямыдан бисте 9 тракт

Тургаларга дайычы хуулуларын үндүрүп эгелзеп, көргүзүп самбыралды организаастаттыңан. Парторганизаастаңа участоктар айып-биле быжыгалаан эгертүлдөрү ажидал турар. Ажылдың бүдүрүп, өң шыныры дээш калбарган Май мурунунчү социалисттиг чарымы таракчыларын улам сорук килрип турар.

Ол доктаада медепел турары болза, совет улус Коммунисттиг партиямын улуртулганы-биле социалисттиг илтиледигиң тургузушкунуңда кайгамчыктыг челишиктерин челип алган болгаш коммунизмге бүдүрүлгө чоруп ора. Аар индустрияны колданың өстүрениңе үндөшүлгө үлетпүрүнүң өскө адырлары, көлө ажылгы күштелген темп-биле хөгжүп, бистиң өртемивне болгаш културамыс көстүп көрбөш чектелешкениңе четкен болгаш совет кижилерниң амыралды денени чык килрип турум-на бедил турар.

Ажылчыннарын болгаш албан-хаакчыларынчү кызарттыңан ажил хүнүңе шилчидер болгаш оларның ажил төлөвирин чурумчудуп таарыштырар дугайында СЭКП-ның XX съездинин шилтирлерин боттандырамы-биле СЭКП Төп Комитети, ССРЭ-ның Министрлер Чөвүледи болгаш ВЦСПС аар үлетпүрүнүң өскө-дал адырларының бүдүрүлгелери болгаш дүрүлгө чөлөрүңде ажылчыннарын болгаш албан-хаакчыларынчү чеди болгаш алды шактыг ажил хүнүңе шилчидер болгаш оң-биле калы ажил төлөвирин чурумчудуп таарыштырарын эргежок чүгү-ла деп көргөн.

Цемент заводтары, демір-бетон болгаш бетон кылыгылар, Конструкциялар, асбест-цемент кылыгылар, бүдүрүлгө тазамы-биле бүдүрүлгелери, асбест, сүвдэ, графит, өзөкерт болгаш дус казар бүдүрүлгелери—1958 ч. июль—декабры.

Химия үлетпүрүнүң өскө адырлары, көлө ажылгы күштелген темп-биле хөгжүп, бистиң өртемивне болгаш културамыс көстүп көрбөш чектелешкениңе четкен болгаш совет кижилерниң амыралды денени чык килрип турум-на бедил турар.

Тракторлар чүге ажылдавастаныл

САМАГАЛДАП. («Шыныч» нөврү). Билдир-даа ажылдыг челишикниң болуру хынамчалыг белектерден болгаш организаастыг улуртулганыңа чугула хамдар. Самагалдайның машина-трактор станциямынчү хандырып турары Тес-Хем районда Ленин атыг колхозтуң тарыгзымың шөлү хөй өвөш, тараа културалары чүгө 820 гектар.

Чедип келген, ол-ла хөвөр үрелип турупкан. Тракторлар чүге үрелип турарыл? Оң кол чыдааганы септелгелери багай, хынамча чок болган. Ол шыкман механизатор кадрларынчү билгит мергежилия бедиринче МТС база кошкак кичөөңей салган.

Совет экономикаың хөгжүлгөң болгаш күш-ажылдың бүдүрүчүлүгүнүң үндүлгө чок өлдүлгө болза СЭКП-ның XX съездинин салганы политиктиг болгаш улус ажи-кочаактыг чүгүла орулгагы—бүгү ажилчыннарын болгаш албан-хаакчыларынчү чеди болгаш ажил хүнүңе, хөмүр даш болгаш даг-руда үлетпүрүнчү чер иштиге ажидалар кол профессорларның ажылчыннарын—алды шактыг ажил хүнүңе шилчидер боттандырыңа аи шууг килрип болур арганы берип турар. 1958—1959 чылдарда аар үлетпүрүнүң адырларың кызарттыңан ажил хү-

Хөмүр даш болгаш сазың үлетпүрүн: Кызыл болгаш Воркута бассейнеринчү база Магадан областың шахталары—1958 ч. май—август, Кузнецк болгаш Караганда бассейнеринчү, «Интауголь» комбинаты, «Арктиуголь» трестини—1958 ч. июнь—сентябры, Москва чогууун, Сахалин болгаш, Приуральяны, Орталык Азияны болгаш өскө-дал черлеринчү бассейнеринчү база районнары—1958 ч. август—декабры, Донец болгаш Львов-Волыня бассейнеринчү шахталар кырын—1958 ч. май—август.

Цемент заводтары, демір-бетон болгаш бетон кылыгылар, Конструкциялар, асбест-цемент кылыгылар, бүдүрүлгө тазамы-биле бүдүрүлгелери, асбест, сүвдэ, графит, өзөкерт болгаш дус казар бүдүрүлгелери—1958 ч. июль—декабры.

Химия үлетпүрүнүң өскө адырлары, көлө ажылгы күштелген темп-биле хөгжүп, бистиң өртемивне болгаш културамыс көстүп көрбөш чектелешкениңе четкен болгаш совет кижилерниң амыралды денени чык килрип турум-на бедил турар.

Чакымы хову ажылы эгелээр муруну чарымында МТС 6 тракторларын чорудуп берген турган, а херек кырында чүгө 3 тракторлар ажидал турар, олар били дөшкө ажидалас. № 9, 12, 14 тракторлар бригада төүгө билин арай боорда

Мурмунагы Кара металлургия министрлевуунун составында мийрип тууган кара металлургияны бүдүрүлгелери болгаш коксхимия бүдүрүлгелери, а ол

ЛЕНИНИЗМ — КОММУНИЗМНИНЧИИ ЛЕЛГЕЗИ ДЭЭШ ДЕМИСЕЛДИНЧИИ ЛЕЛГЕТИРБЕС ТУГУ

В. И. Лениннің төрүттүнгөн хүнүндөн бээр 88 чыл оюн холбаштыр Москвага болган байырлыг хуралга эш П. Н. ПОСПЕЛОВТУҢ илеткели

(Уланчызы, Эгеми 1-ги арнында), өвөргиызы ол дайынның түннелерини шийтирээнен.

Совет республиканы шериг күжү-биле боой туаун шымдаттымыс-тыр деп чүве тодаргай апараганда, империалистер база бистик чүртүвүстүң өң уугу хоозураарын-га идея сала бергенер. Капиталисттик күрүнелериниң ол стратегиятын планын 1923 чылда Ленин шак мынчаалдыр тодаргайлап көргөн: «Бир өвөс Россияда революция тургузууну өйтур октан шыдаваанысса-даа, бети дэрге-ле, өң социализмче хөг-жүдөйиң бергединтер бис деп, — ол кү-рүнелер барык шак мынчаар бола турган-нар... Түннелде олар боттарының сорга-зының чарык шийтирелетиниши-нин алганар. Революциянын тургусканы чаа тургузууну олар дүжүрөөнөр, мы-чалаажок социалистерниң баш бурунгаар чугаалаашкынарнын шымчытырты деп, бугурукчу күштерни кайгамчык дүргө-биле хөгжүдөр, социализмге тургустуну деп мындыг бугу-ле аргаларын хөгжүдөр, социализм болза ботдунда кайгамчык уугу күштерни шийткөдүн турар болгаш кижэ төрөгөтөн хөгжүдөйиң аңаа өвөс чыйын-чанчак аргаларын берип турар чаа үе-чаада ам шийткөөн деп чүвени канды-даа кижэ бүтүрүүнө шуут тодаргай бугу-редер арганы берги деп, ам доран-на бу-рунгаар мындыг башкыны кылдыр арганы олар харын аңаа бербөөн». (В. И. Ленин, Чогаалдары, т. 33, арин 456).

Ажы-атгыиң дайын мурундагы денелни катан тургузар, а оон соонда, беш чылдар планнарнын чыдарында, техника-экономика талазы-биле муракчы, өскө чүрттарын кайгамчык уугу башымнар-биле бурунгаарап чедер төлөдө 7—8-тен өвөш өскө чыдарын чарыгдаар үжүр бистере таварышкан.

Совет эрге-чарыгының баштайгы чыл-дарында бистик чүртүвүстүң ажып өрт-тер үжүр таварышканы, империалисттик дайынның болгаш интервенцияның түртү-дүргөни үрелишканыга уугу демисел-тиң өң уугу бергелерин капитализмниң чачалары болгаш камгалагчылары, бугу-ле чүртүренин реформисттер болгаш ре-визионисттер кылза-биле ажылааннар. Делегейниң ийги дайынның доозула-зынын соонда Европага капитализмниң байдык аажок түрүш чок болган. Капи-талистик чүрттарын амычтын агымы-ниң болгаш бугу ажылчы чонварнын өвөш хей кезин делегейде үжүрүшкүн болгаш дайын сөөдүдеги үрелишкын дөш империалисттик чачагтарын харын-сагаланы билеп турган. Венгрияга, Гер-манияга, Польшага, Югославияга, Болга-рияга, Финляндияга, Австрияга болгаш өске-даа чүрттарга күчүдүг революцияны шимчөөшкөөн болган. Мынчаарга дүлү-нүп бар чыткан капиталистик корабль-нык-тынны азыр дөш марксизмин ре-формисттер болгаш ревизионисттер бугу-ле чүдүдери кылганар. Барын үзедип герман социал-демократтар Германияга революцияны баарында дуулашкымыан, вильгельмичи офицерлер-биле болгаш ге-нералдар-биле шуут-ла каттыжа берген. Реформисттер база Барын Европаның пролетариатын «революциянык шүдөл-дер-биле» коргудуп, капитализмни «жи-жадин» болур, капитализмниң тайбың өвөдүрүлүшү оруу-биле социализмче шийчи берип болур деп бугуредип тур-ганар.

Россияның ажылчынарынын болгаш тарааччынарынын маалдыгы-биле уугу демисел турганы бергелерин, үрелиш-кынни олар кара-салыштыг ажылаан-нар, ол бугу бергелер болза революция-ны өвөс, харын хамыктык мурунда дайыннарның болгаш интервенцияның түннелери болуп турар дөрөң олар са-гыттыны-биле мыттавайн турганнар. Ка-питалистик агымың ренегаттар болгаш реформисттер барын-европа ажылчынарыны-барың даразынында анымады угаадыла-лары мылп турганнар: «Совет Россия-ны көргөндө: революция кайы хире уугу каража-когараларга болгаш тү-рөгөдөгө, каныг үрелишканыге чеди-рер турарын көрүп түр силер. Чоорту кө-жөрөктөп, социализмге өзүп кире бээр капитализмин хевээр артыраа дээр өвөс ийнен. Революция чокка, ажылчың аң-нының революцияга демисел болгаш по-литтистик тергидели чокка, социализмче өвөдүрүлүшү оруу-биле кирип болур-ла болгай».

Марксизмнің революционериниң бол-гаш капитализмин чүрүн бөзүн хевээр реформисттик чачаларынын ажылчың агымың коргудуп турганы пролетар ре-волюциянын бергелерине болгаш, ка-питализмин хевээр артыраарның «шү-дөдөгө» аажок уугу болганын төөгү ха-рын көргүскөн. Капитализм «демократ-чыдарынын» орунуга империализм болза шимчөөн ийнеш мындыг хан төгүгүч бол-гаш араатаныг чүвени төртүткүдүрөн. 20 чылдар Европаның чамдык үзүтү-рүг чүрттарына революция байлаа тур-да мычан бир өвөс революция тийел бол-гаш бижыга берген турган болза, фашизм чок турар турган ийне, делегейниң бирги дайыныга боодарга, кижэ төрөгөтөнге хөмчөөн четимес уугу түргөдөйиң бол-гаш каража-когаралары таварыштыр-

ган делегейниң ийги дайыны болбас турган ийне.

Делегейниң ийги дайыны база-ла бир-ги дайыны ийнеш, империализмин дег-лей системаның чүрөгүдөйиң түн-нелде тийип келген. Капиталистик өң уугу күрүнелер — Англия, Американың Каттышкан Штаттары — социализмин делегейде баштайгы чүртүңа уугу чөөн чүккө гитлерги агрессияны угадыла-рымче мыт чок кордал салгаш, «комму-нисттик айылыга уугу Европаның идея-дыг камгалаан» кылдыр фашизмге кордал салгаш, фашисттер Германияны чөгөтө-дөп ботдунуң үзүнде идеяныг дуу-лашкан. Мынчаала-даа ол «идеядыг кам-галаа» хамыктыг мурунда ону чөгө-төдөп кижделде уугу өргиде берген. Не-мец фашизм барык бүгү Европа дити кулданым ап, бүзүрөөр аргажок денди түрөгөдөйиң болгаш човулап-хийнчекти Европаның удустарына таварыштыр-ган. Бүрүн фашисттер кулданымның кы-жанымыкындаан кижэ төрөгөтөнни харын күткө социализм чүртүңу уугу күчүгү болгаш маалдырыг чоруу, бистик Коммунисттик партияныктыг мерген уга-аныг болгаш ыракипал көрүшүгү ленинчи политикамы камгалап алган. Антиги-тержи коалиция бугуар ботдунуң өвө-дүрүлүшү-биле калы Совет Эвилели немец фашизмин болгаш япон милитаризмин чыла шапкан. Ала-чүртүгү Уугу дай-нынга совет удуз аар-берге каража-ко-гараларга болгаш чидиргаларга тавары-шкан. Ала-чүрт дайынын чыдарында чүгө ийги материалдыг когарал, шериг чарыгдары болгаш орулгаларынын чиди-риг 2 триллион 569 миллиард рубль кай-гамчык уугу түр болуп турар. Ол дээр-ге, 485 миллиард америк долларга ден-нежип болур ийни, мынчаарга чамдык аме-рик экономиканык саналгалары бугуар алдырга, Американың Каттышкан Шта-тарынын бүгү национал байлаа 1949 чылда 898 миллиард доллар болган. Бир өвөс ол кайгамчык хей хөргөндөгүн тайбың тургузушкунга ажылаан болза, бистик чүртүвүс үзүтүрүң өң чугуаа адаарларынын бугурушкүн денелниң талазы-биле Американың Каттышкан Штаттарына ам безин чоокшудал чедер берген турар ийне.

Кандыг-даа капиталистик чүрт мындыг аар-берге каражаа таварышкан чүве бол-за, хей-хей он чыдарынын дүргүдөң өвөгөдөп шыдаас турган ийне. Харын чүгө Совет Эвилели социализмни ийги-ле тургузууну артык күштериниң, аажы-атгыиң паның системаның, уугу ажы-атгыиң көдүрөнгө ажылчы чонварның амычралчы сонургалынын ачында, үрелген бугу-ле чүдүдери чүгө катан тургускан өвөс, харын дайын мурундагы үенинге денгөөр, оранчок бурунгаараан. Коммунизмге Совет Эви-лелин хөгжүдөп үр үеде саадаттыг болур, оон-биле социализмниң болгаш коммунизмниң идеяларының хандыктыгы күжү көшкөй берген болур деп, соци-ализмин дайыннарның кордалары буу-рап дүшкөн.

Социализмнің делегейде баштайгы чүр-түңу он дөгүнап келген 40 чылдары-ның дүргүдөң кайгамчык уугу чедиш-киперин хөрүмөп туруп берги деп эво-люцияны азы политика буржуаз чүрттар-дан бугу безин тыгылбас боор. Калган бур-жуаз литераторлар Ленинни «кремльги жүзүкчи» деп адып турган, кажан бугу буржуа парлагга 30 чылдарың өвөгө-ниң баштайгы беш чыл планының бурап дүжөри баш уугу чугаалап турган мы-ндык үзөп шагда-ла эртте берген. Совет Эвилелиниң фашизмни ашкан тийлөгө-ленинин соонда, бистик чүртүвүстүң бирги беш чылдар планнарының чыдарында тургустунган индустриалдык күчүгүнө, колхозчу тургузуга дайыган совет удуз-тун уугу маалдырыг чоруу-биле чаалап алдыган тийлөгөниң соонда, — соци-алистик ниятлел тургузууну кайгамчык-тыг күжү бугу делегейниң мурунда чай-нышалды көзүдөгөн. Октаврияге бир-ле дугаарында уугу үзөгөн, бойдөстү кижиниң чатырын аларының төгүзүгө чаа үе-чаданы ажыткан Черчил ийи совет кымыла азерияныкы капитализм-ниң эртмен болгаш техникан болгаш боттарың артык күштүгү тодаргай бугуриң көрүскөн социалистик эртемниң болгаш социалистик техниканың бугулу тийлөгө-ли болган.

Интервенцияны болгаш ак-таргөйчидер ашкан тийлөгөниң соонда ажы-атгыиң катан тургузарың хөрөгөчө бистик чүртүвүс баштайгы башкынары чаа-ла кылган турда, Ленинниң бугу-редиги бөтүр чугаалааны болза: «Өскө күрүдөлөри чедер төлөдө, олар-ның күзөп беги көрбөөн чүвени мындыг дүргөни-биле харын чедип алыр бис». Ленинниң оон ийги чугаалааны болза: «Хуусаа деп чүд дөрөң биле өрө-нин алган бис... Күзөңгү хоозун дүргө-дөшкөниң, кандыг-даа өскөрдөдөр бол-тур чүве болза, бисте кым-да дүргөдөс, мынчаала-даа бугулу дүргөдөшкөниге, тө-гүдүг хөгжүдөйиң кандыг-даа үзөңгө денгөөр, турган үзө-биле аздыган дүргөдөшкөниге, мынды дүргөдөшкөниге, бир өвөс шимчөөшкөни бугулу револю-ция партиа удууту болза, мынды дүргө-дөшкөниге бүзүрөөр болгаш мынды дүргө-

дөшкөниң канчал-даа турган чедип алыр бис». (Чогаалдары, т. 33, арин 355).

Бистик партияны, социализмин болгаш коммунизмни тургузуу чүгө — бистик маалдырыг угузуву Ленинниң иде-яларын бүрүнү-биле бадтыкп шымык-тырган, ленинич планынын болгаш ай-тышкынарны алдарымы-биле күтөскөн!

Бистик чүртүвүс индустриализаа-рынын ленинич паны күстөтөгөн, ме-ханистаан коллективтик уугу чер ажы-лын тургускан, культураның бугулу ре-волюцияны ботландырган. Революция мур-нунда бистик Төрөөн чүртүвүс хаан өзү-зүнуң, помещициниң болгаш капиталистер-нин дараалыгы басын-дырган, барын чүк империализмин дүгү-нуга үлкөчкө чөшкөн-нөр-биле чымыр ша-рыттырган хокудангай, үжүк-бижиң билбес, үрүмек тараачын чүгт болуп турган. Соци-алистик революция үзү-түн кайгамчык уугу күштерин оттурган, уугу соргаларынын итүгүндө массаларың уугу күжүн төртүтү-дүргөн. Бистик Төрөөн чүртүвүс төгүдүг өң-нө кыска хуусаала кү-чүгү социалистик кү-рүңө болу берген, ин-дустрианың хөгжүдө-ленин денелниң тла-зы-биле делегейде ийги черде үне берген. Бистик революциянык мурунда чаныгы-даа чүрт, чанык-даа төгүдүг үе экономика-ның хөгжүдөлиниң и-йги дүргөдөшкөниң билеи көрбөөн. Совет Эвилелиниң бүгү делегейге төгүдүг уугу дөмүргөдүгү, а ам Кыдатта болгаш удуз демократизмнің өскө-даа чүрттарында база социализм тургузушкунуң уугу дүргөдөшкөниң империализмин дараалында азыраган азы адыртын турар болгаш боттарынын техника-экономикагы хөг-жүдөшкөни аман эрттерин күзөп турар чүрттарга мычанган мынды уугу, алдыр-тас саалдарын чедире турар.

Чонун кижэ бүрүгүн өвааштыр про-дукция бугулер дугайы экономика тала-зы-биле өң-нө сайыраатп чүрттарың чедер, а он соонда харын өртөр деп кол экономикагы соруганы бистик Төрөөн чүртүвүс чедишкенин шийтирээп тур-ар.

Совет Эвилели ол соруганы шийтир-дөр дөрөңгө капиталистик делегейниң хей-хей өң-нө көсүү ажылдакчылары ам безин чигинмей турар. Олар чүгө ху-саалар дугайында маркыш турарлар: чамыктар ол дөрге 20—25 чылдар өр-төлдө болур джиң турар, өскөсө Совет Эвилели ону 70 чылдарың өвөгөдө безин, тодаргайлаарга 12—15 чылдар эр-тенде чедиң алган түрүп болур деп санап турар.

«Бир өвөс Каттышкан Штаттар ботдунуң бугуруду күдөриң сөөлү каш чылдар-нын темпиздер-биле-даа улааттарың үр-үтүлүүр чүве болза, бугурушкунуң нияти хөмчөөлини талазы-биле Каттыш-кан Штаттары Совет Эвилели 20 чыл-дар дүргүдө чедип болур деп «Нью-Йорк таймс» дээр америк солун чокка чаа ийини билжөөн.

ССР-ниң болгаш капиталистик чүрт-тары экономикагы хөгжүдөлини тем-пиздерин дугайында КНО-нун ведеп са-нында үнер статистика журналының чокка чаа чаразан сан-мөдөлөр солун болуп турар. Дайын сөөдүдөгө 9 чыл-дарың дүргүдөң—1948 чылдан өгө-

дөш 1956 чылга чедир капиталистик дег-лейге үзүтүр бугурулгези барык 60 хуу өскөн турда, Совет Эвилелиге үзү-түр бугурулгези үш ажыг катан хей у-лаган. Дөрт чылдарың дүргүдөң — 1953 чылдан өгөшөөн 1956 чылга чедир капиталистик үзүтүр бугурулгези 16 хуу, а ССР-ге бугурулгези—41 хуу өскөн; мынчаарга ол-ла чылдарың дүргү-дүдө Каттышкан Штаттарга бугурулгези чүгө 7 хуу улаган.

Мынчаарга ам, АКШ экономиктиг кри-зистик үе-чаданың киргени, үзүтүрүң чамдык адырларында бугурулгези денел-нин дык кымырлып турары, ажи чок-зунуң, помещициниң болгаш капиталистер-нин дараалыгы басын-дырган, барын чүк империализмин дүгү-нуга үлкөчкө чөшкөн-нөр-биле чымыр ша-рыттырган хокудангай, үжүк-бижиң билбес, үрүмек тараачын чүгт болуп турган. Соци-алистик революция үзү-түн кайгамчык уугу күштерин оттурган, уугу соргаларынын итүгүндө массаларың уугу күжүн төртүтү-дүргөн. Бистик Төрөөн чүртүвүс төгүдүг өң-нө кыска хуусаала кү-чүгү социалистик кү-рүңө болу берген, ин-дустрианың хөгжүдө-ленин денелниң тла-зы-биле делегейде ийги черде үне берген. Бистик революциянык мурунда чаныгы-даа чүрт, чанык-даа төгүдүг үе экономика-ның хөгжүдөлиниң и-йги дүргөдөшкөниң билеи көрбөөн. Совет Эвилелиниң бүгү делегейге төгүдүг уугу дөмүргөдүгү, а ам Кыдатта болгаш удуз демократизмнің өскө-даа чүрттарында база социализм тургузушкунуң уугу дүргөдөшкөниң империализмин дараалында азыраган азы адыртын турар болгаш боттарынын техника-экономикагы хөг-жүдөшкөни аман эрттерин күзөп турар чүрттарга мычанган мынды уугу, алдыр-тас саалдарын чедире турар.

Чонун кижэ бүрүгүн өвааштыр про-дукция бугулер дугайы экономика тала-зы-биле өң-нө сайыраатп чүрттарың чедер, а он соонда харын өртөр деп кол экономикагы соруганы бистик Төрөөн чүртүвүс чедишкенин шийтирээп тур-ар. Совет Эвилели ол соруганы шийтир-дөр дөрөңгө капиталистик делегейниң хей-хей өң-нө көсүү ажылдакчылары ам безин чигинмей турар. Олар чүгө ху-саалар дугайында маркыш турарлар: чамыктар ол дөрге 20—25 чылдар өр-төлдө болур джиң турар, өскөсө Совет Эвилели ону 70 чылдарың өвөгөдө безин, тодаргайлаарга 12—15 чылдар эр-тенде чедиң алган түрүп болур деп санап турар.

«Бир өвөс Каттышкан Штаттар ботдунуң бугуруду күдөриң сөөлү каш чылдар-нын темпиздер-биле-даа улааттарың үр-үтүлүүр чүве болза, бугурушкунуң нияти хөмчөөлини талазы-биле Каттыш-кан Штаттары Совет Эвилели 20 чыл-дар дүргүдө чедип болур деп «Нью-Йорк таймс» дээр америк солун чокка чаа ийини билжөөн.

ССР-ниң болгаш капиталистик чүрт-тары экономикагы хөгжүдөлини тем-пиздерин дугайында КНО-нун ведеп са-нында үнер статистика журналының чокка чаа чаразан сан-мөдөлөр солун болуп турар. Дайын сөөдүдөгө 9 чыл-дарың дүргүдөң—1948 чылдан өгө-

тарнын саны 6 миллион ажыг кижэ бол-уп турар бидинтер болгай. КНО-нун чыл-бүр үнер журналында кирген нияти чүрагалар Совет Эвилели үзүтүр бугурулгезиниң денелниң тала-зы-биле Американың Каттышкан Штат-тарың чедер болгаш өртөр деп болуң өң-нө соруганы чедиң азырыңч үрү-чү чоокшудан ораны көргүскөн.

АКШ-тын президентиниң дуулаачы-зы Хоуджиян меделегин бугуар алды-га, бугурулгези талазында Совет Эвилели-ниң чедишкенири Каттышкан Штаттар-нын хамыкты-на дүргөдө турар—«де-легейлик политиктиг байдалыңдан хама-рыштыр алдыга: делегейлик кошмак хөг-жүдөңгө чүрттарыңа болгаш кандыг-даа лагерге каттышпайн бур чүрттар-га коммунизмни хандыгы күжүнүң ду-гайында чугаа чоруу турар».

Ам бистик чүртүвүс ботдунуң эконом-икти хөгжүдөшкөни чөкөтөлүшкөндө турар болгаш ажы-атгыиң бугу адыр-ларында кайгамчык уугу бугурулгези көдүрүшкүн болуп турар. Үзүтүр бугу-дүргөүлгези аңаа-ла угадымыкынын дугайында өвөс, харын үзүтүрүң, кө-дө ажы-атгыиң, транспорттуң, бугу экономиканы болгаш культураның шийтирели көдүрүшкүнүң дугайында, чаа техникамың иштерин турарың дугайында, чаа курамылары болгаш аргаларың ажылап турарынын дугай-ында, совет ниятлелдиң хөгжүдөсөндө мынар талазы-биле чаа өскөрүшкөн-нөрин дугайында чугаа чоруу турар.

Социализм болгаш коммунизмниң тургузушкунуга Совет Эвилелиниң тө-дүг тийлөгөри уугу Ленинниң адым чок өрөдөң-биле сорук кирип болгаш ону удурутпага болурун турар Коммунист партияны башталганы-биле, совет удуз-тун кайгамчык уугу күш-ажымы-биле чаалап алдыган.

Кыска боодарга, оон-даа уугу революция ролду ойноп чадал чок» деп Ленин 1921 чылда-ла гениалдымы-биле өттөр көргөн. (Чогаалдары, т. 32, арин 458). Ленинчи уугу өттөр көрүшкүн боттунган. Бело-ниалды системаның буурап дүжүүшкү-нү дээр-ге-ле, империализмин тыгыл-дың буураашканы, оон ботдунуң кура-выраарын чидиргени, барын талазы ка-питалистик чүрттарың пролетариатын чөгүрү кезең реформисичи бугурулгези империализмин ажылап турганы кай-гамчык хей артык ажык-көчкөөлүгө кол-дониларың удустарың үзүтүрениң арга-мы-биле үндүр соруп аларының арга-ларың чидиргени ол болур. Чөөн чүгтүн удустары империализмин кураавыры моон мың болбаап бар чыдар, оларның күзөп-чүгүдү — принципалдыг бодал-дар бугуар бугу удустарың хамаары-пач чоруу, деп эргези болгаш найралы дөш түрүп турар социализм чүрттары мын талазында.

Боттарының техника-экономикагы хөг-жүдөшкөни уугуар төлөдө, Чөөн чүгтүн удустарыңа тайбың керек—мы-чанган олар тайбының хөрөө дөш, кай-мыкың империалистик кысыкчылары-ны чимчөөшкөнүрениң уугу идеяны-деп демисел ийне турарлар.

Мынчаарга, 500 миллион кире чүрттар-чы чоңут империалистик чүрттарда база ажылчы чонварың дык хей кезе им-периализмин саалдарыңдан адырап, им-периализмин болгаш монополияларын политикамыңа уугу улам-на шийтирелип турар, боттарының амычралчы байда-ларың эжикири дөш, демократтыг эрге-лери, тайбың болгаш социализм дөш демисел ийне турар.

Капиталистик күрүнелерин боттары-ның аразында чүргөдөп өзүп турар. АКШ-тың агрессия империалистик бөдү-гөтө «коммунизмге уугу демисел» дээр чылаа-биле делегейлик чүрттарың хей нуруузуңа тергидели чедиң азы-рын күзөп, боттарың капиталистик чачаларыңа база адааныкчыларың оларын эвөсеп турар тургустарыңа кы-зы үндүрени орадактын турарлар. Оң-биле чегедешип, АКШ-тың тодаргай агрессия бөдүгөти капиталистик делегей-ти реакцияны бугу-ле күштерин бот-тарың догалдыр өвөгөдөри орадактын, социалистик чүрттарга уугу «эвөтөн үрөгөчкө ажык-чөргүдөүганы үрүчүг чорудуп турар. Делегей реакциянык күштери өң-нө аймактыг атомнуң чөгө-биле мурундагы гитлерчи генералары база дайын чөгөтөп турарлар. Делегей-лик ийги дайымың сагындыргылары-ның оларга томарымың болбаны ил-ден-дир. Төгүдө реакцияндарыңа чүгө-дө билең, чүгө-даа өрөң албаны кө-дөдө бидинтер болгай.

Удузтар аразынын дүшүүрүгү чоруду чиделгенниге кым буруулула, дайы-нын айымы кайың үнүп көзүп турар?

Чаа-биле болгаш кижилең өвөс, хей ажык-көчкөөлүгө харамдыккан, дай-ныг сонургалдык, америк парлаганы чечен илерлейлениң бугуар алдыга, «тайбыңдан коргун» турар мынды күштер бар. Ол дөрге— капиталистик, хамы-тын мурунда америк монополиялар-дыр. Ол дөрге, күш дөрөңгөнүң политика-мың, «дайынын өрөндө» дээр полити-каның талаачылары-дыр, олар водород-тут бомбаларың чүктөп алган, Европаның хоорайларың кырыга ужу кылдыр самолеттарга дужаал берип, өң-нө калы-ты дайыны өскөдөүгө ийни аймакын күн-бүрүдө чөгөдөп кылдышыңа, атомнуң болгаш водородтут бомбаларың чүкчөөн бомбардировщицини Совет Эвилелиниң кымыгарларың угадыр чорудуң тур-арлар.

Агрессия бодалдарың деп Совет Эви-лениң олар мыт чогу-биле бурудатымың, ол-ла херезинде тайбының прогадалап турар дөш бистик дипломатиянык ба-за буруулап турарлар.

Тайбының олар шуут-ла көрө көзө чок. Ол дугайы олар мынды-ла үр өвөс ажык-биле меделзөөнөр, мычалаажок олар ам ук чугааларың чачырың турар болгаш оларга коммунизмни айымы-дан «амгалаарың» керек деп өвөдүрүң турарлар.

Амгы үениң империализмин кижэ төрөгөтөнге хамаарыштыр магыста-чак, эвөгөңгө характери маагыга «тай-бындың коргунушкуну-биле» тодаргай илер-гейлетиңни турар. Европаның хилинчектөттүрөп удуз-тары 1945 чылдың майда герман фашизмни ашкан тийлөгөгө өртү, тайбың тургу-зушкунуң, дайынын таварыштырган балыгларың экирттин эгелээрге белет-кенин турда, — америк экономистер бот-тарының 57-ти конференцияныга чы-гыл келген, чаа дайын... америк ка-питализмге күзөңгө болгаш харын-даа эргө-жөкчө турда деп шөгөңн чугааламын турганнар. Шуу «безик билгилиг» бол-гаш «бурганга чүдүү» кижилер чаа дай-нының эргөжөк чугалазың өртөө» кы-раар үндөсөөр соруда-биле керек кы-раанда дайындык өдүртүчү чугааларың кылып турганы өл-дүр. Ботдун илетке-лиге Кеннет Боудинг дараамыңагы чүдүү меделзөөн: «Бистик үзүтүң амы-гы үеде өң уугу айтырың чүдө дзе, бу-

дүртүшкүнүң долу хевөөрөң артырым болуу деп мындык денгөөгө чедир херөгө-дү көдүрөниң болур. Уугу хөмчөөлө хер-өгөдөңгө караачтык бөдүнүр аргамы болза, дайын болуп турар апарганы та-раданчыг-дыр, американың үрүгө-чү-төшкени аман эрттер аар-берге апарга ол арганы нацияларын ажылап турары харын черле илден-дир. Амгы үеде дег-лей оон ботдунуң тургусканы удуралыш-кан ийи талааларыг калчалыг байла-дык кыскажында түрүп турар: бир болза, дайынын дуузы-биле херөгөдөй кал-барып, бир болза, кризистерни болгаш ажык чоталышкынынын дуузы-биле бугурушкуну кылдыр. («Америк им-периализмин агрессия идеологияы бол-гаш политикамы» деп чыныны, арин 114).

Ол дөрге, чаа дайынын өң-нө бугулу прогадалы болган. А «Россия харын дайын күзөп турар» деп өң-нө хоозун нуугучу аозунуңун ада-биле Совет Эви-лелиге уугу «союс дайын» джир чүвө оон соонда угаанда өгөдөй берген. Азыг баштан калдык башче чүүй каар,— деп үлөгөр чугаа ол-дур! Уугу нуугудуң ол кампаныла буржуаз парлагда амга чедир үргүчүдөн турар.

«Уугу хөмчөөлө херөгөдөңгө караач-тык ботдуну аргамы болза, дайын болуп турар» деп америк экономистерниң ол формуламың араатаныг амыс утказын бодал көрүндө, өшөр. Дөдөй чаагай чоруктуң дугайы кылдыр тайбың дуга-йың кижилер кезеге күзөп чороаннар, бугу делегейге тайбының дугайың олар йөрөөп келгенер. Амгы үениң импери-ализминиде идеология болза, дайыны хер-өгөдөңгө өң дээр аргамы болгаш дөдөй чаагай чорук болур деп санап турарлар-дыр. Ол дөрге, амгы үениң капитализм-ниң чүгө угаан-бодал талазы-биле хоозу-рашымы өвөс, харын морал талазы-биле база бүрүн дедир туртуугушкуну-дур. Дайын чокка азы өндөр чөгөтө-ленишиң чокка түрүп шыдаас мыды ниятлел тургузуу төөгү талазы-биле алдыга өмүгө чайлап чок таваржыр, мынды ниятлел тургузуу кижэ төрөгөтө-нениң айылдыг болгаш черлик дайы-ны болуп турар.

Социалистик чүрттарга дайынын хер-өгө чөк. Боттарынын экономикамың до-лу чөгөтөдөриңге, коммунизмге ший-чириңге олар чүгө тайбыны херөгөп турарлар. Бугу делегейде социализмин күштери болза, дайыны болудурбас ар-галы кылдыр шак мынчаар өскөн. Бистик партияныктың XX съезди ол дугайы чугаалаан. Егилетке уугу империалистик күрөдөриң

СЭКП обномунда болгаш облүүсномда

Чер ажылының бедик культуразы дээш

Тываның көдөс ажыл-агыйыны ажыл-ипчилери көдөс ажыл-агыйның бүгү ажилдачыларына СЭКП ТН-нің болгаш ССРЭ-нің Министрлер Чогууларының Билги-агыйды хары кылдыр чогууру хүзүзүгөндө буттарынга алганнар. 1958 чылда көстөр бурдуңден көлхозтарга тараа культурааларының 12,4 центнер, а совхозтарга — 13 центнер дүңдүүн алырын, тараа бүдүрерин 1957 чыл-биле денээрге тус-тузунда 35 база 51 хуу көзүндөдүрүн шийттирдөөн.

Тараа айттырып шыы шийттирдөөрү — көдөс ажыл-агый бүдүрүгөсүнүн бүгү адырларын улам ынай хөгжүдеринин үндүзү.

Партиянын область кожикетинде бирозу болгаш облүүскөм чаксы хову ажылдарына агрохемияга хемчеглерин көргөн болгаш ону амчыралга боттандырынын райондарының, МТС-теринин, көлхозтарын болгаш совхозтарын партия, совет болгаш ажыл-агый ууртукчуларына сүмелен турар.

Ажылдап кыдыгнал агролүрүмдө тарылгага үрелинерин белеткээринче уруг кичээгенин салып турар. Олар үндүрелинин талазы-биле эки шынарды, аргы болуу ужурау. Тарааны черге хөмөрүнүн мурнунда үрелинерин хоран-химикаттар-биле ажыл-агыйгын бодулу чүп хөрөннээр, оларын агаар-салын чылымына чыла-ларга өржөк чүтүл. Тарааны кандыг химикаттар-биле чүп хоранназа өкчилеп айтп, чижек нормаларын көргүскөн.

Хөрүңүн тарылгага бедик шынарды белеткээр чүтүл. Бүзүн суггарып каан суггаттыг черлерге тааза бүгү-ле сугтат чок черлерге хөрүңүн, экин чымып кезгенини хире черге-биле тараа тарыыр черин деп-дескилин чедип алышпаан, чайын андаган черлерге болгаш аягыстарга шык базарышыктын ийи хүн иштінде ийи удаа чорутса чогуу.

Үрелинерин эки хөмөр сорулга-биле тарылга мурнунун суггарылгазын чоруткан суггаттыг болгаш сугтат чок хөрүңүгерге харууга ипиртөөшманын чорутпун-шаан, үрелинерин хөмөрүнүн ханымынга чедип култивацияны чорудар, оян-биз-кады ол ажыл-биле чажылаган арзынга үрелинеринин бодурус.

Сугтат чок черлерге чайын андаган черлерге болгаш аягыстарга тарааны ча-жарынын мурнунда малштаалык хөрүңүгерди аягы хөрүңүнерин катоттар-биле ыааыла дескилээр.

Немелде болбаазырамылга-биле бот үндүрелерин ууртуктар сорулга-биле боткалган участоктарын орай хуусазда тарыыр культурааларын тарырынга тускайларын сүмелен турар. Ийди участкастарга чакып андарылганы 22 сантиметр ханы кылдыр кош андырчыгыч-биле, а андарар кыды чуга хөрүңүгерге агрегатта шийтер-биле кады оң тудган ханымынга чедип чорудар өржөк чүтүл.

Ыштин область сугтаттыг черлер хей. Көлхоз болгаш совхоз бүдүрүңүн сорулгазы болза ол сугтаттыг черлерин тарылгага шын ажылаар болур.

Сугтаттыг участкастарга тараа болгаш өске-даа культурааларын чажылаганын тарылга мурнунун суггарылгазын оонда чаштыраларын сүмелен турар. Оң-биле кады хөрүңүн кургай бөвөр болгаш чүтүл, ыаааага хөрүңү бөвөр болу бергенини хире черге-биле култивациядан, севаалардан болгаш риджерден тургустунар чажылга агрегатын ажызышпаан, култивацияны дол-доран чорудар болгаш чажып суггарылгага суггарылга арыктарын кылар. Тарылга мурнунун болгаш чайын суггарылгаларын нормаларын сүмелен турар.

Сугтаттыг болгаш сугтат чок черлерге көдөс ажыл-агый культурааларын, а оң ышкы сортылардан хамайрыштыр: орай, ортумак болгаш эрте ышкар тарааларын тарырынын өзгөргө чүдүлерин агрохемияга ийиш турар.

Көлхозтарын болгаш совхозтарын ууртукчулары тараа болгаш көдөс ажыл-агый культурааларын тарылгазын чажып маймыка дүжүргөн хөвир-биле эвес, харын тус-тус участкастарын агаар-бойдус болгаш хөрүн талазы-биле өзгөргө чүдүлерин барымаалаан чорудар ужурау.

Мал чечинин үнелиг культураа—сугуруанын тарырыныча, а ол ышкы сорту участкастарын тарылгазын болгаш ажаалгазынче уруг кичээгенин салып турар. 1959 чылда ийи сорту тарылгаларга шийтир төлөдө ажыл-агый бүрүзү сорту үрелинер-биле хамайрып сорулган салып турар.

Агро-хемчеглерин массалыг тираж-биле паралан. СЭКП райкомдарының, рай-күсөөмдарының, МТС-тер болгаш СТС-тер, көлхозтар болгаш совхозтар ууртукчу-лары ол хемчеглер-биле областың бүгү тараажыларын таныштыралар болур.

Үлегерлиг почтачы

Улуг-Хем районун Торгалыг почта салбырында анык кыс Зина Дудина суур чурттагычтарында почта чедиер хүлээл-гезин эки күссөдүн турар. Шагаан-Арыг-дан почта келгере чагылгаларын даңды бугаар ылай салгаш, эзелеринге саадап-пайн апшарып берип турар.

Ол бодунуң ажылын чүтле почта чеди-рери-биле кызыгарлапайн, чамдык чер-лерге солун номчуп, чагылгаларың ду-саазын уздып, оң ажык дузазының ду-

гайымда тайылбыр ажылын масса орту-зунга кылды чоруду. Ол, суурда агитко-лективтик идипейлиг агитатору.

Көлхозчу суурдан 11 километр ыра-к № 2 хову бригаданың кижигүннеринин болгаш ол чок-кавыда малчынарнын ча-гылгаларын 2 хонгаша чедирип турарын чүрүмчүткан. Бу аразында почтааы комсомолчу Бара-кыс чедирип турар.

М. ХУНАНИН.

КОНЧУГ ЧУГУЛА ХЕМЧЕГ

илеткечи чугаалаан.

Шак мындыг үеде, кажан бүгү совет улус ак-сеткилдиг хайнышканын ажылдап, амдырал-чуртталгазын улам чагайжылдып, хоорайларын, суурларын культуруду турарының үезинде капитализмин артычыларынга адыккан чам-дык кижилерин бисте көстүгүлөп көзери харанданчы-дыр. Олар дээрге хөй-ниити черлеринге чүрүм үрээр, хула-ганнаар, оорлаар, а чамдык хары-наа дү-бүрөдөп хууна-даа. Ичинга ол хула-ганнар болгаш оорлар ак-сеткилдиг кижилерин амдыралынга шалтыктар, оларын амыр-дыш дыштанып, ажылдап, чуртталгазын бир хөвиринин доондан таварыштырып турарлар.

Чижээ, бу чылдың январьда Кызылдың бирги чабыназын чанынга кылда-даа ажылдаптай турган бир-ле Стрелец деп мындыг кижиги эвирал алгаш, Мулукин Ври-сти бажектен. А ол ак-сеткилдиг хам-мазты хей-ле черге анаа-ла өлгөн. Оң шала мурнуу чарымына Сухорослов, Неволин болгаш Кузьмина деп кижилер рай-ондан келген Монгуш Калчаны эвиртир-сыйгаш, кудумчуге үндүре бөгөн, күш-биле акша-төгериин хунаан алпарганнар. Мырыдай чокта чаа-ла ол чеди хар-лап чоруду Владимир Кучеров деп ол бодунуң өөрү-биле кады эвирти аргалаан ал-гаш, кудумчуга чораш Сарылар Азатла деп уругун өттөн. Илеткечи бодунуң чу-гаазына оон-даа хөй таварылгаларын то-даргалы-биле чугаалаан.

Корум-чүрүм үрээр кижилер колдууңда-ла аныктар болуу турар. Ол чүд дээрге хоорайнын аныктарын ортиуңа ком-мунист кижизинде ажылының терги-ни четлес тургустунганын херечалеп турар-дыр.

1957 чылдың дүргүзүңда Кызылдың механикалыг училищезинин өөреникчиле-ринден 49 кижиги корум-чүрүмү үрээни

ОБЛАСТЫҢ МАЛЧЫННАРЫНДА

Хойжу Серен-Доржу

Чаа-Хөл районун «Найрал» көдөс ажыл-агый артелини кижигүү Серен-Доржу 1956 чылдан егелеп колхозтун бир кочан төрүү хойларын каларып, ол хү-лөөлгезин ак-сеткилдиг күссөдүн турар.

Хойжу өрткен ийи чыл иштінде боду-нун харысалгазында хойларын чангыс-да баш хорамча чок каларып келген бол-гаш 400 ажыг хураганнарны көлхозка өстүрүп берген. Ол өрткен чымын хөй бүрүдүңден 1590 грамм дүктү кыргып ал-ган.

Эш Серен-Доржу малды азырап ажаар талазы-биле зооветеринария ажылдакчы-ларын сүмезин үргүчү кичээгенилг

дыннап, ону бодунуң практиктиг ажылы-биле холбатшырып турар. Ол ам азыр малдың бөдүүн эмнээшкенин, анаа ажы-лаар эмнерин эки билер апарган.

Хойжу мал кажаларын сепээр, мал чечин белеткээр талазы-биле көлхозтан кандыг-даа немелде дузаалчы хергел-вейи бүгү-ле ажылды бодунуң кызык-маш аягы-биле күссөдүн четигип тур-рар. Эш Серен-Доржу бу чымын төртү-түңден 185 хойлардан 185 хураганнарны меңди камгалап алган болгаш хөй бүрү-дүңден 2,2 килограмм дүктү кыргып алырын хүлээген.

Т. ШЫРАП.

Мал ажылының хөгжүлдези дээш

Таңды районун Держинский атыг колхозунун малы кидинге төрүп турар. Мал кыштагалдышыктын элөөн берге байдалдыг өртөс-даа, көлхозчу малчынар малдың чаш төлүн меңди камгалап алыр дээш чүтүлдүгү ажылдап турарлар.

Малчынарнын аразында Оюн Шожаа-оол 280 хойуну 280 хураганнарын, Иам-Сүрүн 215 хойуну 215 хураганна-

рын чидириг чокка ажаап алгылаан. Ха-ван ажаакчылары Дозаатмаз, Хайгуули-н төрүттүңен бүгү 94 баш хаван оол-дарын меңди доруктуруп турар.

Көлхозтун баштаар чери болгаш пар-тия организаациясы 8 коммунистерни, 6 комсомолчуларын малдың чаш төлүн камгалажыр ажалче немей чоруткан.

О. ОРУЙГУ.

Тес - Хем районда

Тес-Хем районун «Чодураа» колхозу-нун хойжу эш Лодай-оол ниитинин мал ажылын хөгжүдери дээш кызыкмас ажыл-дап турар. Ажаап турар хойларын ка-жааларын ол бодунуң күжү-биле тууду алган, оларнын септелгезин чыла бүгү-де чоруду турар. Зооветеринария чуру-нары ол шындык сактып келген.

1957 чылда төрөөн хойларын хура-ганнары меңди алдыган, тус черин хөй бүрүдүңден дүк кырмагызынын планын база күссөдүнтен. Эш Лодай-оол күш-хүмүнүн немелде төлөвирине 10 хөй, дүк база алган, өрткен чымын 1320 күш-хү-нүң ажылдаан.

Оң ажаалгазында 403 баш хойлар хүр кыш ашкан, оларнын денгеси эки. Хойжу бу чымын төрөөн 272 хойуну бүгү хураганын чангыс-даа хорамча чокка ал-ган, өрткен чымын белеткөөн 6 тонна ажыг сипени-биле хойларын кыжын азы-рап кыштаан. Ам хойларын чаксы ажаалгазын ол күштедирип турар.

Фермаы механизастааны

Чадаана МТС-тин колхозтарын мал ажылынын фермаларына дериглер тургу-раа талазы-биле монтажистер бригаданы өрткен айда «Коммунизме орус» артеле-ге барып ажылдаан. Мал ажылында уруг күш үнер чорудууларын механизастаар талазы-биле уруг механик эш В. Иванов, зоотехник эш А. Бакуленко, трактор бри-гаданың бригадирин комсомолчу эш П. Байгоров, тракторист-комбайнер комунист эш А. Пибудский олар бригада-нын составына ажылдааннар.

Баштаар черингиз фермазы кылдыр деп бодуп турары күш кажаазыма «БЗ-0,5» деп марканыг кормошпар-никти тургузуу, анаа туубуу печканы

САМАГАЛДА. (Телефон-биле). Тес-Хем районда «Ак-Эрик» колхозтун малчына-ры мал кыштагалдышыктын болгаш чаш малды меңди доруктууларына кызык-мас кылдып турарлар.

Күзүге сүт-бараан фермазы саалдага бедик көргүзүлгелерин болгаш СЭКП райкомунун болгаш райүүскөмүн ший-тир кымыл туугун тилен алган. Ол фер-ма төрөөн 147 инветтерден 140 башаала-рын доруктуруп турар.

Көлхозтун дуржулгалыг малчынары Д. Даваа 221, М. Лычаа 238 хураганна-рын чангыс-даа хорамча чок камгалап алган. Теве каларчы М. Девгүн бу хү-нерге чидир төртүңен 21 бодоганнарны база меңди доруктуруп турар.

ССРЭ-нің Дээди Советинин бирги сессиянын шийтирилери танышкан, малчынар улам бедиктен хүлөөлгелерин алган. Күштүгү ашканын малдын про-дуктуулугу-даа бедик, чаш төлдү-даа ман-дымчал болур.

С. ИОНИНОВ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетинин кудумчуу, бажың № 3. ТЕЛЕФОНЫ: редакторунуң 3—62, редакторунуң оралакчынын, иштиги информация кидизиниң 3—88, харысалга секретарының, культура болгаш амдырал кидизиниң 4—98, партиягы амдырал, пропаганда, үлетүр болгаш транспорт, көдөс ажыл-агый кидизиниң 3—68, чагаз кидизиниң база бухгалтерияның 3—65.

Бирги кварталдың түңнели

Бүдүргө черлериниң кылган продуктуларын саары-биле чергелештир, облипотребсоюзтуң хергелекчилер ниитиле-дери калбак хергелесин аямы-бүрү өт-хер-кесел болгаш продуктуларын бүдүрүп турарлар. Бирги кварталда ийи продукту бүдүреринин планын областың хергел-екчилер ниитиледери 117,8 хуу күс-сеткенир, өрткен чылдың ол үезинге деңизерге ниити продукцияның өздө-дөн 16,5 хуу бедөң ийиле, азы чартык миллион рубль ажыг орулгалыг болган.

Язы-бүрү хөп даараарының оңал-газы бирги кварталда 135,6 хуу күс-сеттинген болгаш областың дааранылга мас-терсакалары өрткен чылдың бирги квар-талында деңизерге бо чылдың 3 албары-нда 49,3 хууңу өздөдөн чедиш алган-нар. Илангы Барын-Хемчик райхоу-нун (баштаар черингиз дагыз эш Най-мит-оол) дааранылга мастерсаказы хөп даараарынын планын бүгү көргүзүлгө талазы-биле ажыр күссөткен. Мастерсака 3 айның дүргүзүңда 15 муң рубльге уруглар хөвүн дааран.

Кондитер кылгаларының планнарын Барын-Хемчик, Улуг-Хем районнары өрткен чылдың бирги кварталының де-ңизинден бары-ла ийи катап ажыр күс-сеткэлөөнөр.

Ыштан өт-херкесел кыларының, хөп быжырынын планнары база-ла ажыр күссөдүнтен.

Үстүдө көргүзүлгөдөр болгаш деңиз-елдерден алгаш көрөгө, областың хергел-екчилер ниитиледеринин чугула хергел-есин баранынын бүдүргөсүн ама-ла өздөдүлүп бодунуң бүгү аргалары тодаргай көстүп турар. Чаа-Хөл райоо-бу бу чылдың бирги кварталында колбаса бүдүргөсүн организаация болгаш рай-онунуң ажылчы чоннарыга ук бодуру-гезин баштайгы аргакчылары—14 цент-нер колбасын сааткан.

Калбак хергелесин баранынын бү-дүрер талазы-биле бирги кварталда Улуг-Хем (дагыз эш Лашкочов), Барын-Хемчик (эш Наймит-оол), Бай-Тайга (эш Монгуш-оол) районнары болгаш Өктүк райоону (эш Коллагин) эки көргүзүлгө-лөп болганнар.

Ийиде болза-даа ийи көргүзүлгө-биле чергелештир хергелекчилер ниити-ледеринин бүдүргө ажыл-чорудула-зында чамдык четтестеринин барын дем-дегээр херек. Областың районнары ар-тектен кварталда чамдык баранын бүдүр-үп үндүреринин планын күссөдүнтен. Чижээлээрге, колбаса бүдүреринин оңал-

газы 82,6 хуу, сускунга ижер суглар—49,2 хуу, балык тывыжының планы чүтүл 28 хуу күссөдүнтен.

Балык тывыжыне кичээгел салбас, ону биле орулгалыг азыр калдыр көөр шын эвес чоруктуу буруу шап шилерин херек. Тожууну райпоу (дагыз эш Чы-чү) бирги кварталда 30 центнер балык тугула тургаш, чүгө 5 центнер дүжа-ган, а облипотребсоюзтуң белеткел өргө-лөдөн (начальник эш Житков) 20 центнер планинда чүгө 9 центнери белеткөөн.

Балык тывыжынын планын ажыр күс-сөдүн бодурун бүгү аргалары бар. Тожу-нун райпоу болгаш белеткел өргөлдө балык тывыжының бүгү өт-херкеселде-биле бүрүн хайдыртыган болгаш чүгө ук херекседерин чөп ажылдап, балык тывыжыне кичээгел шилерин негет-тирин турар. Сускунга ижер суглар бүд-үргөсүндө сезонуг чорук ам-даа үргү-чүдөп турар. Колбаса кылгаларының бү-дүргөсүн бирги кварталда өрткен чыл-дын денгезинге бодура Барын-Хемчик райпоу 13 хуу, Бай-Хем райпоу 27,3 хуу кудулатканнар.

Бу чымын кралмак бүдүрерин, помидор, көөгү дуузын болгаш варенье хайы-дырарин областы организаастаар. Бу про-дукцияларын ажылдап кылдыр херексе-дер чагыдып алдыган.

Чөп-Хемчиктин Чадаана хоорайда дус чуурап болгаш саваалар тускай цехти тудуп турар. Ук бүдүргө черин май 1-ни таварыштыр ажылдага кылар дээш бүгү хөмчөлөрүн азыр херек.

Хергелекчилер ниитиледеринин калбак хергелесин баранынын бүдүрүп үндү-рерине чер-черин партия, совет органи-яры улуг ролду ойнаар ужурауттар. Ийиде болза-даа чамдык бүдүргө хер-елеринин ууртукчулары хуучуларын са-нал-онанын төөл көбөс чорутар тавар-лык турар. «Элегес» совхозунуң ажи-мчанынын негелесин бугаар хөп даа-рлар, ийи кымыр мастерсакаларын ажи-дарылга тускай бажынын совхозтун ди-ректору эш Бересен үндүрүп берген, ай өрткенде ол бажынын өске черин ажы-дагына берикен.

Бүдүргө планнарын күссөдүн талазы-биле рибилдеринин алым-чорудулазын чер-чер Советтеринин күссөдүн коопетет-тер боттарын шындык коопсалууң адаанга туртуур ужурау.

В. СТЕПАНЧУН,

потребсоюзтуң бүдүргө талазы-биле технология.

СПОРТ

Штангистерниң область маргылдаазы

Апрель 20-де шанга көдүрер талазы-биле область бирги чер дээш маргылдаа болуп өрткен. Анаа күш-культура болгаш спорттун «Динамо», «Труда», «Урожай» эки-тура ниитиледеринин болгаш Бия-Хем, Тамдык, Улуг-Хем, Каа-Хем районна-рын шилдик күш-культура командалары көзү киришкенер.



Чурукта: (солгай таласында) чинк дезилягилерин маргылдаазына ийги черин алган В. Алексанров болгаш бирги черин алган И. Чижов.

Фото Г. Железновуу.

Маргылдаа көдөс ажыл-агый технику-мунуң актыг залында болуп, күш-кул-тура болгаш спорттун соңурагычылары-нын кичээгел шакта турган.

Штангистерниң маргылдаазы спорттун ол хөвиринин үш чүдү шимчээшкенини талазы-биле болгаш кызыгычтарын чү-гула, ук хурага иштиги херектер өргө-лөдүнүн начальнигиң дужаалыг бау-лаар элөөн хөй кижиге өрткетиң шагна-дарын хөй-ниитинин чүрүмү тударыга идипейлиг кирип турары дээш берген.

Хурага улус шийтекини Губина, чогаалчы Сарыг-оол, студент Боронина, АТК ажылдакчысы Саженцев, ВЛКСМ Кы-зыл хооркомуң секретары Оюн Кара-оол болгаш өскөс-даа боттарынын са-наадыр бергенер. Олар шагдаанын хоорай салбырының болгаш аныктар ортузунга кижизиндег ажылының чет-пестери илередиң, үнелиг сүмелерин бер-генер.

Хурагал хоорайнын комсомолчуларын болгаш аныктарын область төвүңү ал-дарын камгалагычы, ону улам чагай-жыды тударыга идипейлиг каржыраче кыйгырган.

С. МОНГУШ.

раммы көдүргөш, ийги черин ап, олар хундулуг бижи-биле шаантаннаар.

Анаа чинк дезилягилеринин маргылдаа-зын И. Чижов 112,7 килограммын кө-дүргөш тилээ. Ийги черин В. Алек-санров, үшкүзү Абросимов олар үлөйлө, күш-культура болгаш спорттун область комитетинин хундулуг бижикири-биле шаантаннаар.

Ортумак дезилягилерин аразыга мар-гылдаа чидиг демиселдин байданыга өртти, чамдык спортчулар судья кижигүн-неринден катап көдүрерин чөпшөрдөп ай-даа турганнар. Тилээгени Лузин ап, 1956 чылда область тургуска рекорду каттаган. Ийги, үшкү черлерин Сол-обейиков, Бухманов олар алганнар. Олар күш-культура болгаш спорттун область комитетинин хундулуг бижикири-биле шаантаннаар.

Чартык ортумак дезилягилерин мар-гылдаазына О. Пасохин 115 килограммын көдүрүп, 1956 чылда тургустунуң область рекордун каттап, бирги спортчу раз-рядты күссөдүн, спортчу разрядтык значогу болгаш хундулуг бижи-биле ша-нааткан. Ийги черин В. Шовин, үшкү черин Константинов олар ап, тус-тус ша-нтаннаар.

Чартык аар дезилягилерин маргылдаа-зын база шындык болуп турган. Анаа Без-нутов, Москвин, Зарский олар азы тунсудан чеди алганнар.

Спорттун аар атлетиказынын болуп өрт-кен бо маргылдаазына командалар тала-зы-биле күш-культура командасы «Труда» деп эки-тура ниитиледеринин командалы 15 санын, Улуг-Хем районунуң командалы 25 санын, Тамдык районунуң командалы 26 санын ап, бирги, ийги, үшкү черлерин тус-тузунда алганнар.

Маргылдаанын түңнелинде кубокту «Труда» командала чаалап албашаан бирги черинин дипломну база алган. Мар-гылдаанын ийги черин алган, Улуг-Хем районунуң командалыгы ийги черинин дипломун тывыскан.

Штангистерниң область маргылдаазына Чөп-Хемчик, Барын-Хемчик, Өвөр, Бай-Тайга болгаш өскөс-даа чамдык район-нар боттарынын спортчу төлөөрүн чорут-паны, ол районнара спортчу ажыла-арылар кижилерин ону ала-чагай-жыкчыне кыргынын көргүзүп турар. Да-раазында болуур спортчу маргылдаа-ларга олар боттарынын төлөөрүн кай-рыштары чугула.

О. СИРИН-ООЛ.

Коллективке бирги чер дээш

Хоорайнын ийги фестивалында та-варыштыр областың совпартизолазынга коллективке бирги чер дээш курстар а-разында хол бөмбүтүүн, национал хүрест-тин, баг кагарынын болгаш бодоганын маргылаалары болуп өрткен. Илангы школаның 16 шилликтег мөгелеринин хү-режге кончук солун болган. Ийги күрөтүн-дыгнакчы Сюр-оол таварышкан онга-ларын саат чүгү-биле октарылгаш шү-дүн. Үшкү күрөчү Дуду-оол үжү